

Pau: Doncs mira, avui precisament parlarem més de John Lennon i de George Harrison, que no de Paul McCartney, casualitats. “Across the Universe” és una cançó que, de fet, no tenia cap pretensió especial. Es va fer inicialment per un disc benèfic, però després es va aprofitar pel disc *Let it Be*. A banda del tros que he llegit té la singularitat que repeteix un mantra: “Jai Guru Diva, Om!” que va seguit de “Nothing’s gonna change my world.” Res no canviarà el meu món. Aquesta cançó està relacionada amb el viatge iniciàtic que els Beatles havien fet a l’Índia l’any 1968, seguint el Maharishi Manesh Yogi, que va acabar com el rosari de l’aurora. L’interès per la cultura oriental l’havia començat George Harrison per aprendre a tocar el sitar, que es veu que és un instrument prou complicat, amb Ravi Sankar, que recordem que és el pare d’una cantant fascinant, Nora Jones. Després del primer viatge de Harrison a l’Índia, hi ha l’anècdota que Sankar va viatjar a Londres, George Harrison el va anar a rebre a l’aeroport vestit amb una túnica blanca, a l’estil hindú, i Ravi Sankar es va presentar amb vestit d’home i corbata.

Agnès: Clar, és el que passa, els que adopten una cosa volen ser els més genuïns, no?

Pau: Exacte, la fe del convers. És important el tema del mantra i de la frase que el segueix perquè normalment s’interpreta com una mena d’adulació al Maharishi, però estic convençut que té un sentit totalment oposat. El viatge formatiu a l’Índia el van emprendre els quatre Beatles i les seves dones i més celebritats, com Mia Farrow, Donovan i Mike Love entre d’altres. Ringo s’hi va estar pocs dies, Paul va allargar gairebé un mes i John i George s’hi van quedar mes i mig, fins que la relació es va trencar de manera sobtada perquè es veu que el Yogui va intentar aprofitar-se sexualment de Mia Farrow, cosa que alguna versió diu que també havia intentat amb les dones dels Beatles. Aquestes fets van inspirar a John Lennon per escriure, el dia abans d’abandonar l’estada, la cançó que apareix a l’Àlbum Blanc de The Beatles amb el nom de *Sexy Sadie* i que originàriament s’havia de dir *Maharishi*, cosa que no va ser de l’agrat de Harrison i van acabar canviant el títol. Aquest trencament abrupte marca la fi d’un viatge espiritual del qual els Beatles mai n’han parlat massa. L’únic que va continuar i aprofundir la línia transcendent va ser George Harrison que es va fer seguidor del Hare Krishna.

Agnès: Com me’n recordo del Hare Krishna, sobretot de veure’ls per les Rambles de Barcelona, amb els colors, la música, i els anàvem seguint, perquè bé, ja que estaves per allí, era una cosa molt atractiva.

Pau: Una mica com de flautista d’Hamelín

Agnès: Això mateix, tens raó. Sí, sí, érem com ratetes darrere d’ells, però bé, amb alegria.

Pau: Els veien sempre somrients, contents, però està catalogada com una secta addictiva, amb històries bastant complicades.

Agnès: L’assetjament sexual sembla que sigui una pràctica exclusiva dels gurus d’Occident, una actitud pròpia del patriarcat i de les relacions de poder, però vaja, diríem que està molt més estesa.

Pau: De fet, hi va haver un altre guru que sembla que va petar totes les estadístiques, Osho, conegut com el guru del sexe, amb un nom llarguíssim.

Agnès: Ho he consultat al mòbil, el nom complet Bhagwan Shree Rajneesh.

Pau: Osho va fundar un corrent que va tenir centenars de milers de seguidors a tot el món, amb l'ensenyament de la Meditació Dinàmica, obra seva, i mercès a les donacions dels seus deixebles va fundar als Estats Units, a Oregon concretament, una comuna que podia allotjar fins a 20.000 persones, en un espai de 40.000 hectàrees. Les seves ensenyances comprenien una alliberament sexual prou ampli, del que ell mateix n'era el màxim beneficiari, així com una acumulació incessant de riquesa que el van convertir en l'home que va arribar a tenir més *rol·ls royce* del món. Es va fer un documental molt interessant que narrava aquestes peripècies i les imatges de tots els seguidors postrant-se davant d'ell quan arribava a la comuna, en els seus diferents *rol·ls royce*; de veritat que impacta.

Agnès: El que sembla clar és que si John Lennon va fer una cançó assenyalant directament el Maharishi és que el viatge a l'Índia va provocar una fissura en el conjunt que és possible que influís en el final dels Beatles. Sempre se li dona la culpa a la Yoko Ono però al final hi ha altres coses que també hi van tenir a veure.

Pau: Segur que hi va haver moltes raons, en primer lloc perquè els Beatles en molt pocs anys van viure una evolució musical i personal molt accelerada. De Yoko es diu que sobretot a Paul McCartney li molestava la seva presència als estudis mentre gravaven *Let it Be*, sembla que era contínua quan la norma deia que als estudis ni nòvies ni dones ni res.

Agnès: Però és que Yoko Ono no era una companya normal, era una persona que venia amb una experiència artística, conceptual, molt reconeguda.

Pau: Efectivament, no era una qualsevol. Participava al grup Fluxus, un grup internacional d'artistes conceptuals de diferents àmbits, que integrava noms tan potents com el músic John Cage o l'artista multidisciplinari Joseph Beuys. D'aquesta petita elit artística en formava part Yoko Ono.

Agnès: Precisament potser per això, pel seu recorregut artístic independent i fins i tot més avantguardista, sempre se l'ha estigmatitzat, se li ha adjudicat un paper de dona pèrfida.

Pau: També hi havia friccions entre molt grans pel rol que cada membre dels Beatles desenvolupava. George Harrison demanava, a crits, tenir un paper protagonista perquè durant anys havia estat tapat per Paul i John. Moltes vegades tenia alguna cançó en un disc, però mai l'acabaven de reconèixer, se sentia una mica menystingut.

I un tercer i important element de malestar es va produir pel fet que la mort del mànager Brian Epstein, tot just quan havia començat la relació dels Beatles amb el Maharishi, va sumir el grup amb una mena de desorientació i va accelerar la discrepància entre els diferents criteris musicals. Una conseqüència va ser que la gravació de l'àlbum *Let it Be* no la van fer amb

George Martin, el seu productor habitual, sinó amb Phil Spector, la qual cosa va acabar augmentant les discrepàncies per criteris musicals. Spector era allò que se'n diu un personatge, una persona irascible i violenta, que com a productor va desenvolupar el concepte de “mur de so” que consistia bàsicament en l'agregació de capes musicals, amb molts instruments, per presentar-ho finalment en format mono. Una mena d'orquestració exagerada que acabava endolcint el resultat final, però que apartava les composicions del seu caràcter més rocker. De fet, va ser Paul McCartney qui va renegar més d'aquest treball, fins el punt que més tard va tornar a publicar el disc, amb el títol de *Let it Be Naked*, traient-li l'excés d'instrumentació.

Per fer-nos una idea de les dimensions de la intervenció de Phil Spector i del seu mètode, s'ha d'explicar que Across the Universe no era un tema original, sinó que ja havia estat utilitzada per una gravació benèfica, el productor va utilitzar la gravació, la fer més lenta i li va afegir el cèlebre mur de so, consistent nogensmenys en: divuit violins, quatre violes, quatre violoncel·ls, una arpa, tres trompetes, tres trombons, dues guitarres acústiques i un cor de divuit persones.

Com a curiositat, hem d'explicar que el 5 de febrer del 2008 Across the Universe va tenir un paper protagonista en la celebració dels 50 anys de la NASA, al ser transmesa en direcció a l'estel Polaris, que està a 431 anys llum de la Terra. No se si algú sap si aquesta tramesa es va lliurar amb èxit.

## **ACROSS THE UNIVERSE – DAVID BOWIE**

Pau: He d'admetre que abans de decidir-me per la interpretació que en fa David Bowie, vaig estar temptat de portar-ne d'altres. N'hi ha una que m'agrada especialment, la de Rufus Wainwright, molt despullada d'artificis i en la que sobresurt la seva meravellosa veu. Reconec que en això no soc objectiu, m'agrada molt, i em semblava una bona oportunitat per incloure'l en aquest programa. Em vaig decidir, però, per la versió de Bowie que ens ajuda a desxifrar coses que hem comentat.

Agnès: M'agrada molt David Bowie i si parlem de l'univers ens situem d'alguna manera en el seu món, ell ha fet moltes cançons en relació a aquest tema, Starman, Space Oddity...

Pau: Bowie inclou aquesta cançó al disc *Young Americans*, publicat cinc anys després del *Let it Be*. D'una banda, és l'única versió que he trobat en la que no apareix el mantra “Jai Guru Diva, Om!”, en canvi sí que es repeteix, diria que més vegades, “Nothing is gonna change my world”. Aquest fet és interessant perquè el mateix John Lennon va participar en aquesta gravació, llàstima que ni un ni l'altre ens puguin explicar el motiu de la supressió del mantra. Per un altre costat, aquesta versió no és tan melòdica ni complaent com l'original ni altres versions que s'han fet. Bowie, amb Lennon al costat, la canta d'una manera molt estripada, amb una mena de ràbia gens continguda.

Agnès: Fantàstica versió i fantàstic final, quina força, quina ràbia! L'únic mantra que sobrevis és que ningú canviarà el meu món. Res, jo soc jo i ningú em canviarà, ni res em canviarà. I ferm i ferm. Molt bé.